

No. 10
(36)
5 SEPT.
1917
AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
12½ CENT

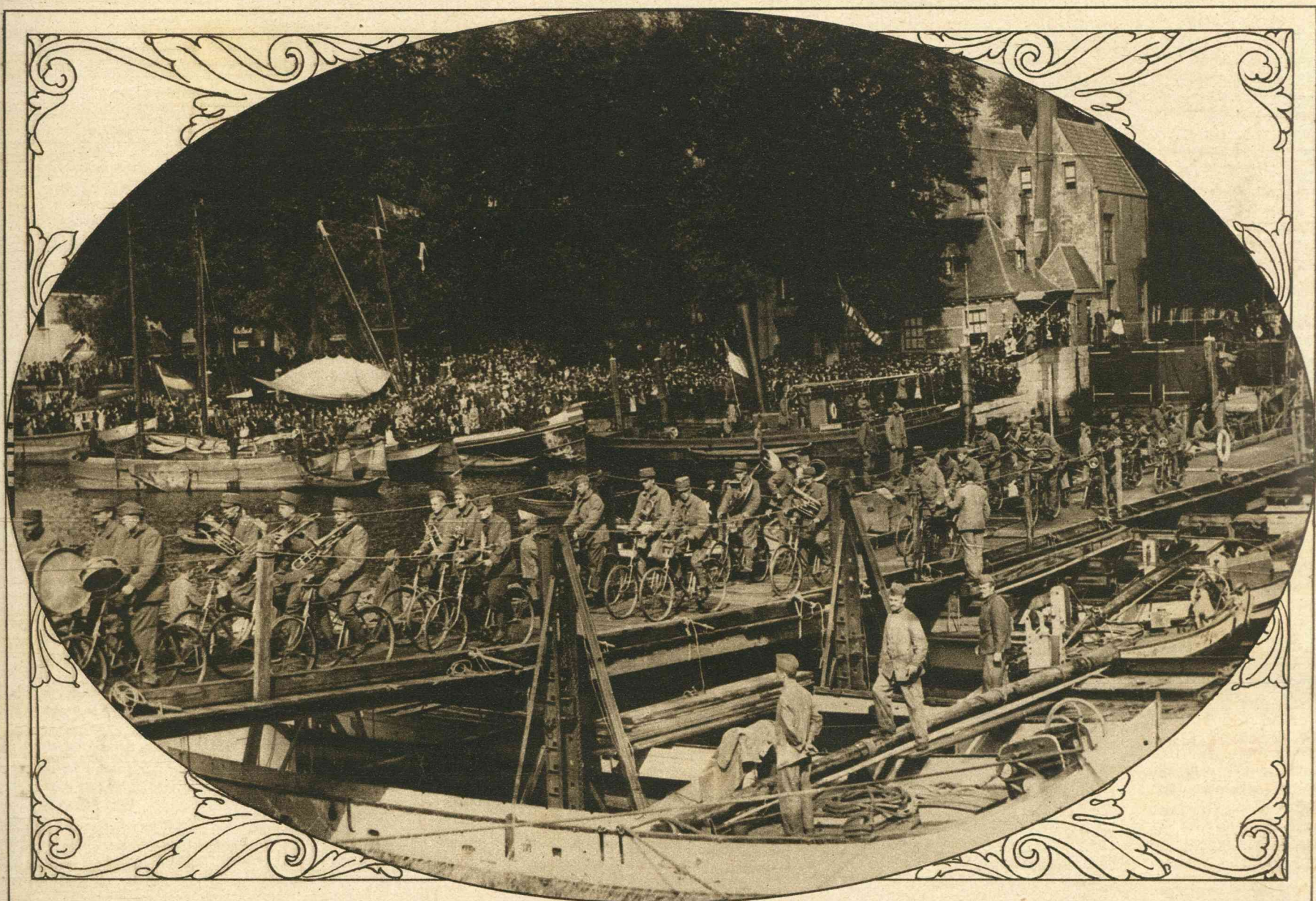
Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

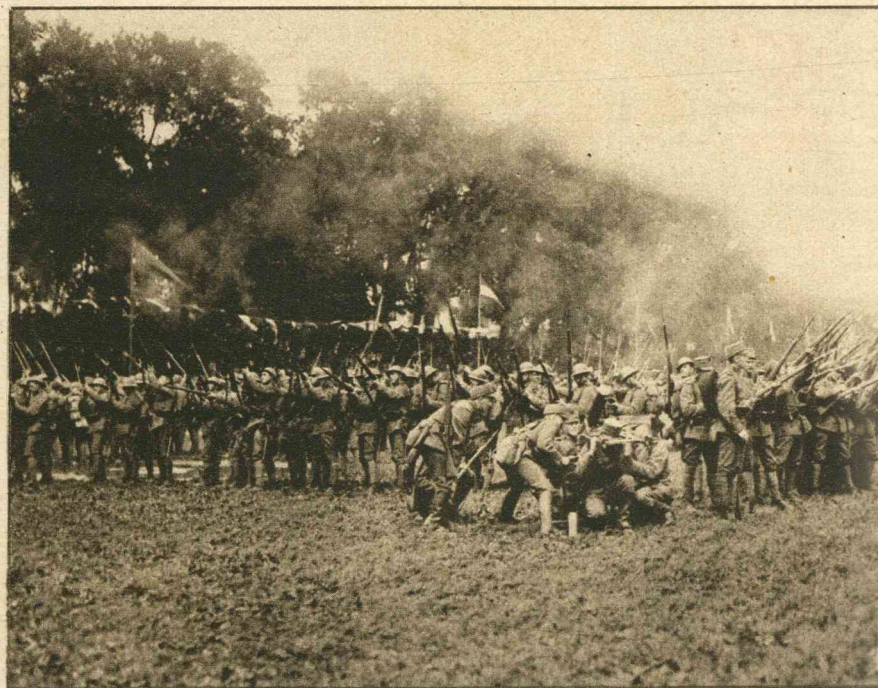
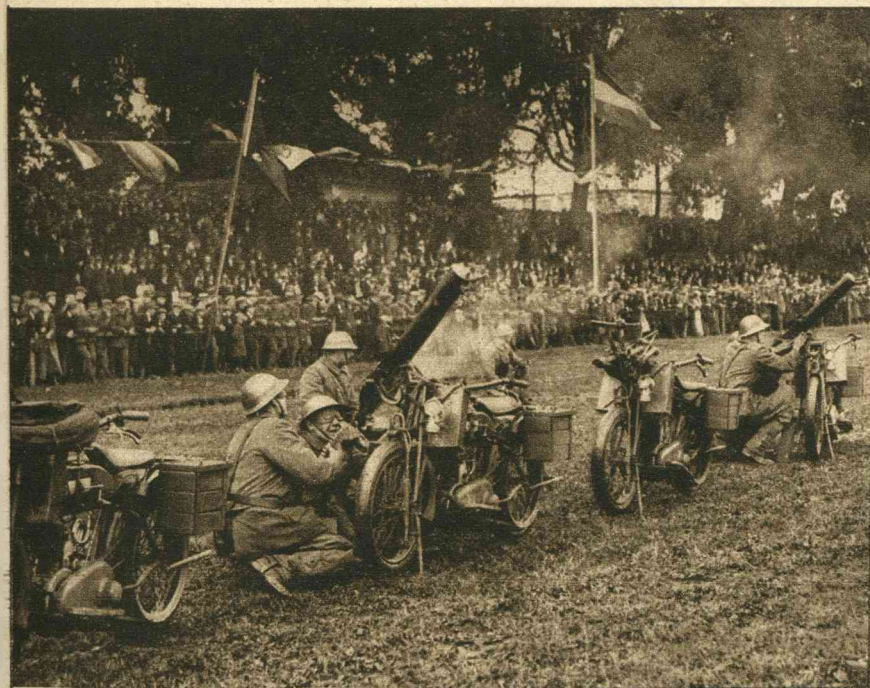
A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

ABON-
NEMENT
PER
KWARTAAL
f 1.50
PER WEEK
12 CENT

DE LEGERDAG TE GOUDA

Door de Vereeniging „Ons Leger” is op 31 Augustus te Gouda een Legerdag gehouden, die zeer veel bijval van de zijde van het publiek had. Wij geven een drietal foto's der demonstraties. Hierboven: De stafmuziek passeert een over den IJsel geslagen brug.

Links: Verrichtingen met mitrailleurs op motorfietsen als afweergeschut tegen vliegtuigen. De mannen zijn voorzien van een stalen helm en den pas ingevoerden stalen bril.
Rechts: Gevechtsactie tegen vliegtuigen. Op den voorgrond het in stelling brengen van een mitrailleur.

De ervaringen van een Hollandschen particulieren detective

I

MIJN EERSTE SCHREDEN OP HET SPEURDERSPAD.

Was 't toeval of een beschikking der Voorzienigheid? Ik wist 't niet. In elk geval was 't héél opmerkelijk, dat, juist toen ik met een diepen zucht mijn lectuur beëindigd had omtrent de sensationele avonturen van Nick Carter, mijn oog viel op een advertentie, waarin door een particulier detectivebureau in een naburige stad een „ijverig en intelligent persoon” als medewerker werd gevraagd.

Sinds eenige weken was ik zonder betrekking, omdat ik de vermetelheid bezeten had, mijn hart en hand aan te bieden aan de dochter van mijn patroon, die, naar ik meende, niet geheel en al ongevoelig was voor mijne persoonlijke aantrekkelijkheden. Ik had mij echter vergist: Nelly stelde, verontwaardigd, haar papa van mijn brutaliteit in kennis en... ik werd ontslagen met een maand extra-salaris.

Mijn pogingen om op een ander kantoor geplaatst te worden, stuitten af op het bezwaar, dat ik geen goede referentiën kon overleggen, want mijn vroegere patroon maakte een ieder, die informatiën omtrent mij kwam inwinnen, deelgenoot van zijn verontwaardiging over mijn onbeschaamdheid, en het gevolg daarvan was, dat zelfs de chefs, die zich niet in het bezit van huwbare dochters verheugden, ongeneigd waren om een boekhouder in dienst te nemen, die dergelijke hoge aspiratiën koesterde!

De functie van detective lokte mij echter nog meer aan dan het eentonige pennelikersberoep, waarin alleen afwisseling werd gebracht door de periodiek tot uitbarsting komende kwade luimen van chefs en superieuren.

Ik aarzelde dan ook niet lang, kocht een spoorkaartje en begaf mij, in de naburige plaats aangekomen, naar het detective-bureau „Het Arends-oog”, dat in een stille straat op de 2de étage van een sober uitzien huis gevestigd was. Er bleken voor de geannonceerde betrekking verscheidene liefhebbers te zijn, want de wachtkamer van den Nederlandschen Sherlock Holmes was gevuld met allerlei personen van de meest uiteenloopende leeftijden en standen, die, zooals ik uit de gevoerde gesprekken opving, allen begeerig waren om zich aan den speurdersdienst te wijden. Ik moest dan ook eenigen tijd wachten, alvorens ik werd toegelaten in het heiligdom van den opper-detective.

De groote man wees mij, toen ik ten slotte tot hem vermocht door te dringen, een stoel aan en begon toen, mij een compleet verhoor af te nemen. Zoo moest ik hem ook de reden van mijn ontslag uit mijn vorige betrekking mededeelen. Wonder boven wonder bleek de detective daarover echter anders te oordeelen dan de dienaren van Mercurius, bij wie ik de laatste weken had gesolliciteerd, vóór hem gedaan hadden. Hij barstte in een hartelijk gelach uit, noemde mij een „bij-de-hande kerel” en vroeg, of 't een knappe meid was en of papa er warmpjes bijzat. Toen ik deze vragen bevestigend had beantwoord, steeg zijn hilariteit ten top en hij verzekerde mij, dat ik een „pietere rakker” was. Zelfs bleek hij zoozeer met mij ingenomen, dat hij bereid was, mij op proef als assistent-detective aan te stellen, met voorbijgang van de talrijke overige sollicitanten. Aan deze functie was een salaris van f. 5— per dag verbonden. Verder moesten alle onkosten voor dejeuners, diners, event. nachtlgies, enz. door mijzelf worden betaald; alleen de uitgaven

voor spoorkaartjes zouden mij extra worden vergoed. Daar ik echter niet iederen dag genoodzaakt zou zijn om buitenshuis te eten of te logeeren, was mijn honorarium, volgens de verzekering van mijn nieuwen chef, ruimschoots voldoende om mijn uitgaven en kosten voor levensonderhoud te dekken. Bovendien zou ik voor iedere geslaagde onderneming, waaraan door mij was medegewerkt, 10% ontvangen van het salaris, dat de cliënten aan mijn chef zouden uitkeeren!

Reeds den volgenden dag moest ik beginnen, een proeve mijner bekwaamheid af te leggen. Het geval waaromtrent mij een onderzoek werd opgedragen, bleek echter geenerlei gelijkens te vertoonen met de geheimzinnige zaken, welke door een Sherlock Holmes, een Nick Carter en een Joe Jenkins

leven, dan zou de dame een echtscheidings-aanvraag indienen; in het tegenovergestelde geval wilde zij de zaak liever blauw blauw laten en blijven mede profiteren van de ruime inkomsten, die haar ontrouwe metgezel geregeld uit zijn „zaken” trok.

Onmiddellijk toog ik aan het werk, om mijn speurders-talenten te toonen. Ik ontveinsde niet, dat de taak, welke mij was opgedragen, nu juist niet tot de gemakkelijkste behoorde, daar de O. W.-er den stand van zijn vermogen steeds stipt geheim had gehouden, doch ik besloot mijn beste krachten in te spannen, om mijn eersten detective-arbeid tot een goed einde te brengen.

Allereerst ging ik het kantoor van den O. W.-er eens in oogenschouw nemen, om te zien, of ik daar wellicht aanknopingspunten voor mijn onderzoek kon vinden. Het toeval was mij reeds dadelijk gunstig, want de bureaux bleken gevestigd in een groot huis, waarin nog een viertal andere kooplieden hun kantoren hadden, en ik ontdekte 'n briefje:

FLINKE KELDER TE HUUR. TE BEVRAGEN BIJ DEN CONCIERGE

hetwelk op de deur was aangebracht.

Ik belde bij den conciërge aan en ontpopte mij als handelaar in chocolade, die uit speculatief oogpunt een flinke hoeveelheid dezer lekkernij had opgekocht, en daarvoor berguimte zocht.

De conciërge leidde mij daarop in den kelder rond, welke door mij onder goedkeurend hoofdknikken werd bezichtigd. Terloops won ik eenige inlichtingen in omtrent de overige bewoners van het huis. Ik vroeg, welke kantoren er gevestigd waren, en met welke zaken de huurders zich bezighielden. Ik vernam toen o. a., dat mijn vriend de O. W.-er (Ophorst genaamd) eigenaar van het huis was, doch slechts een drietal kamers voor zichzelf in gebruik had.

„Is die Mijnheer Ophorst nogal een aardige man?” informeerde ik verder. Het ge-laat van den conciërge nam een raadselachtige uitdrukking aan.

„Ik houd van rusten vrede, Mijnheer, en daarom vertel ik maar liever niet te veel. Maar U zult me wel begrijpen, als ik U zeg, dat ik hier pas twee maanden ben en alweer hard naar een andere betrekking uitzie. Vroeger ben ik 10 jaar conciërge in een automobielenzaak geweest, maar hier kan ik 't niet uithouden.”

„Is die Mijnheer Ophorst dan zóó lastig?”

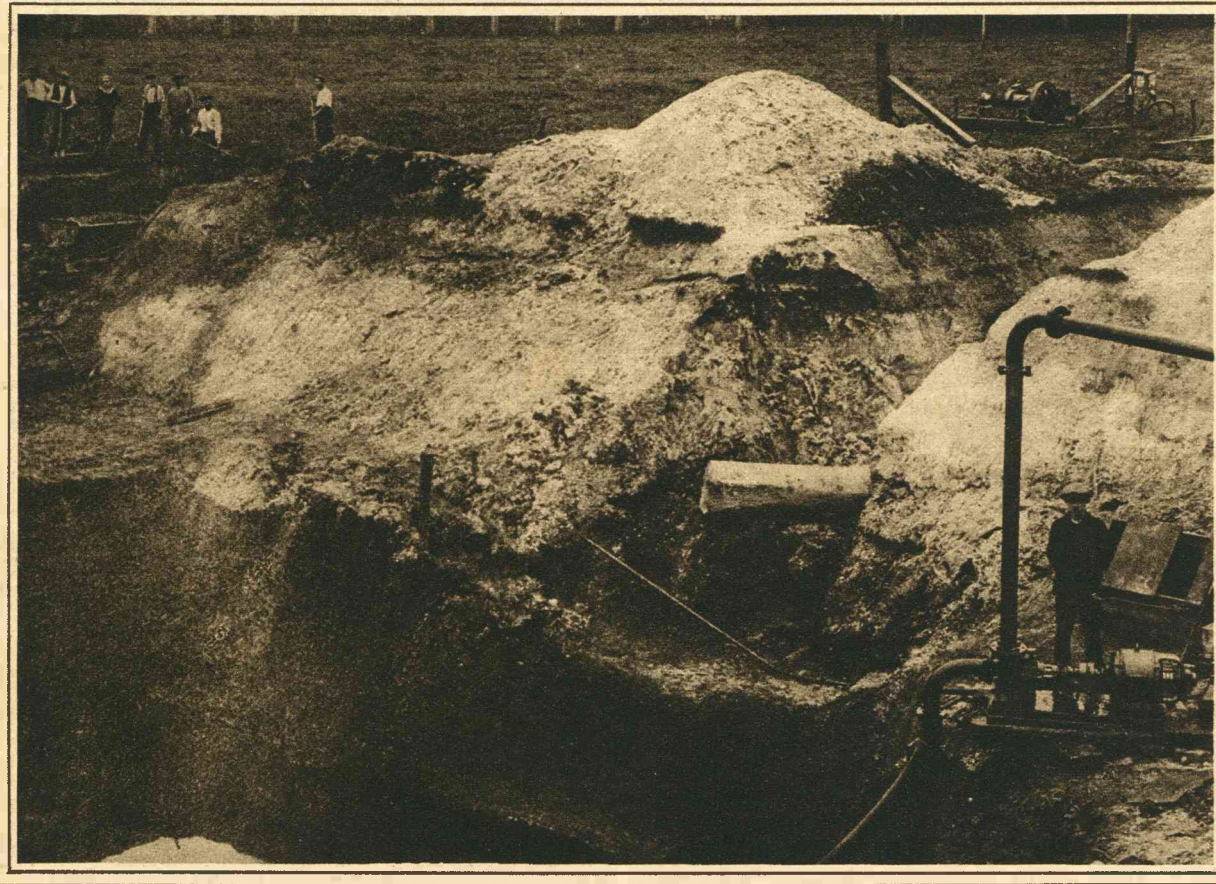
„Vraagt U maar niet verder, Mijnheer. Ik zou er direct worden uitgezet, als ik tegen U praatte en U 't hem oververtelde.”

Natuurlijk haastte ik mij, hem te verzekeren, dat zulk een bedoeling verre van mij was, doch dat ik er integendeel prijs op stelde, om te weten, of ik al-dan-niet met een goeden huiseigenaar te doen zou hebben, alvorens omtrent het hu-ren van den kelder te beslissen. Indien de heer Ophorst n.l. een lastig man mocht blijken te zijn, met wien men spoedig onaangenaamheden kon krij-

gen, zou ik er niet aan denken, om mijn chocolade in dien kelder op te slaan, met 't vooruitzicht, binnenkort weder naar een andere bergplaats te moeten uitzien, wanneer tusschen Ophorst en mij omtrent kleinigheden kwesties zouden ontstaan!

Na deze geruststellende verklaring barstte de woorden-vloed van den conciërge los en begon hij zijn overkropt hart lucht te geven.

„'t Is een reuzen-O. W.-er, Mijnheer, een volmaakte plebejer. Vroeger is hij reiziger in verf geweest, maar door den oorlog is hij er bovenop gekomen. Hij heeft gescharreld en geknoeid met rubber en margarine, die hij aan de Duitschers verkocht heeft, en daar heeft hij schatten mee verdiend. Nu is 't de verwaandheid zelf! Hij commandeert je en snauwt je af, waar de honden geen brood van eten. Dag en nacht ben je voor hem in 't touw. 's Middags komen hier zoo'n paar mooie dames en die drinken likeurtjes en

DE EXPLOITATIE VAN BRUINKOOL.

Zooals men weet, worden er thans in het kolendistrict bij Heerlen (Limburg) ernstige proeven genomen met bruinkool. De delfstof, die langen tijd als vrijwel waardeloos werd beschouwd, blijkt een zeer goede brandstof te zijn, en het is zeer waarschijnlijk, dat de Eerste Nederl. Bruinkoolexploitatie-maatschappij „Carisborg” hare pogingen met een welverdiend succes bekroond zal zien. Onze foto's geven, boven: Een boring, om de dikte van het dek en de kolenlaag te bepalen. Beneden: Een proefexploitatie, waaruit reeds 25 wagons van de kostbare brandstof werden gedolven.

waren nagevorscht en uitgeplozen. Van geen ontmaskering eener dievenbende, geen inval in een opiumkit, geen onthulling van een afgrijselijken moord was hier sprake: 't gold eenvoudig een onderzoek omtrent het vermogen van een O. W.-er!

Deze opdracht was aan mijn chef verstrekt door een advocaat, die de belangen der echtgenoot van dezen O. W.-er behartigde. Bedoelde dame meende redenen te hebben, om zich over de ontrouw van haar wederhelft te beklagen. De bewijzen daartoe konden wel worden aangebracht, doch... alvorens een aanvraag tot echtscheiding in te dienen, wilde de verstandige Eva's-dochtereerst gaarne onderzoeken, over welk vermogen haar man de beschikking had. Bij echtscheiding (zij was in gemeenschap van goederen gehuwd, zou de rechtbank waarschijnlijk aan de vrouw de helft der bezittingen toewijzen. Indien nu dit halve vermogen groot genoeg zou zijn, om behoorlijk van de rente te kunnen

Het ontbijt van de werkploeg.

Het geïmproviseerd Westelijk hockey-elftal.

De Commandant (x) met de leiders.

Kamphuis te „Vierhouten“

Een viertal kiekjes van het 2e Jongenskamp der kamp-vereeniging van den Nederlandschen Gymnastienbond.

Borden-afwasschen.

rooken sigaretten en dan eten ze hier 's avonds van den kok, met champagne er bij. Soms is 't pas om 11 of 12 uur afgelopen, en dan moet je al de vuile vaten nog afwasschen. Probeer maar niets tegen hem te zeggen, want dan roept hij: — Als 't je niet bevalt, dan marcheer je maar op! — Niemand kan 't hier uithouden. Gisteren heeft hij nog weer zijn boekhouder er uit getrappt, omdat die niet beleefd genoeg tegen hem geweest was."

Deze mededeeling bracht mij op een schitterend denkbeeld. Ik zeide, dat ik toevallig een boekhouder noodig had en informeerde naar het adres van den ontslagene, hetwelk mij bereidwillig door den conciërge werd opgegeven. Nadat ik naam en woonplaats van den boekhouder genoteerd had, dankte ik den huisbewaarder voor zijn inlichtingen en verklaarde, dat ik thans maar liever van het huren van den kelder afzag, hetgeen hem alleszins begrijpelijk voorkwam.

Nu ging ik den ontslagen boekhouder opzoeken, aan wien ik mij als beambte der recherche voorstelde. De man had

blijkbaar geen gerust geweten, want hij ontstelde hevig, toen ik mij in die kwaliteit bekend maakte. Ik stelde hem echter gerust, door hem te verzekeren, dat mijn komst niets uitstaande had met zijn persoonlijke omstandigheden, doch uitsluitend het verkrijgen van inlichtingen omtrent zijn vorigen patroon, den Heer Ophorst, ten doel had.

„Weet U dan al, dat ik ontslagen ben? Dat is toch pas gisteren gebeurd!"

„Natuurlijk. Ik weet ook de reden van Uw ontslag."

„Hebt U Mijnheer Ophorst dan gesproken?"

„Neen. Maar wij van de recherche weten alles, jonge man!"

Door dit gezegde boezemde ik hem een diepen eerbied in, welke bij al zijn verdere antwoorden doorstraalde.

„Waarmede kan ik U van dienst zijn, Mijnheer?"

„De recherche heeft aanwijzingen, dat Ophorst zich op onrechtmatige wijze heeft verrijkt. U bent natuurlijk volkomen op de hoogte van zijn financiële omstandigheden?"

„Niet geheel en al Mijnheer. Bedoelt U soms die

kwestie van het uitkopen van zijn aandeelhouders?"

„Obk die kwestie heb ik op 't oog. Wat weet U van dat geval? Begint U maar eens precies te vertellen, juist alsof ik niets van die zaak wist. Natuurlijk ben ik van alles nauwkeurig op de hoogte; alleen mis ik nog enkele bewijsstukken. ('t Spreekt vanzelf, dat ik nog nimmer iets van het aandeelhouders-geval had gehoord).

„Kijk U eens, Mijnheer: Voordat de oorlog begon, had Ophorst den alleenverkoop gekregen van een Duitsche verf-fabriek, maar hij moest al de verf, die hij inkocht, direct betalen, en aan zijn klanten moest hij 1 maand of 3 maand crediet geven. Om aan geld te komen heeft hij toen een Naamlooze Vennootschap opgericht, waarin door vier groote afnemers van verfwaren elk voor 1000 gulden is deelgenomen. Die vier aandeelhouders zouden dan, behalve natuurlijk hun dividend, de verf 10% goedkoper krijgen dan anderen."

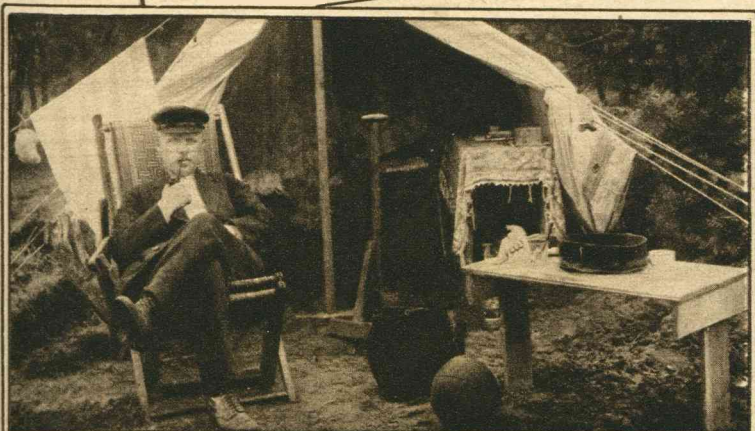
Ik knikte, alsof al deze feiten mij volkomen bekend waren.

Het opbouwen en in gereedheid brengen van het kamp. Een heerlijk toekomstbeeld van 14 dagen genot.

Een groote dosis humor en een flinke eetlust zijn onmisbare voorwaarden voor het welslagen van een kamp.

De leider voor zijn zit-, administratie- en slaaptent. Op den voorgrond de waschtafel.

Het Jongens-kamp te Laren.

Men vulle de vacantes der jeugd met ontspannenden lichaamsarbeid; doet men dat niet, dan wordt de „verveling" baas en die is een zeer slechte karaktervormer. Vandaar dat de Heer J. Denijs met een aantal oud-leerlingen van de Jan v. d. Heydenschool te Amsterdam en enkele van hun vrienden er geregeld elk jaar op uittrekt om in de eigen gemaakte tenten een 14 dagen te kampeeren.

De leeftijd waarop zoo langzamerhand „de wilde haren eraf gaan. Onderling hulpbetoon

CONCOURS HIPPIQUE OP HOUTRUST.

Van het concours hippique, dat op Houtrust te 's-Gravenhage werd gehouden, geven wij hierboven een foto van de deelnemers aan den rit voor het schoonste rijpaard.

„Toen de oorlog uitbrak,” ging de boekhouder voort, „mocht de Deutsche verffabriek geen lijnolie-houdende verf meer uitvoeren, en, omdat die fabriek geen andere verf fabriceerde, stonden de zaken van Ophorst opeens stil.”

Weer knikte ik instemmend.

„Hij ging toen in allerlei goederen handelen, met het geld van zijn aandeelhouders, en daarmee heeft hij héél veel verdiend.”

„Juist. Vooral met margarine en rubber, is 't niet?”

„Ja, Mijnheer. Maar hij vertelde aan zijn aandeelhouders, dat hij maar een paar honderd gulden verdiend had. Hij liet hun een valsche balans en een valsche winstrekening zien, waarop 'n heel laag winstcijfer voorkwam, en stelde hun toen voor, om hun aandeelen voor de nominale waarde, verhoogd met 5% rente, aan hem terug te verkoopen. De aandeelhouders zijn daarop ingegaan en zoo zijn ze voor duizenden guldens bedrogen, want, wegens de groote winsten, die gemaakt waren, hadden de aandeelen natuurlijk een veel hooger waarde. Maar 't valt moeilijk te bewijzen, want hij heeft de vennootschap geliquideerd en de boeken verbrand.”

„Op hoeveel schat U de werkelijke winst, die hij behaald heeft?”

„Op het tijdstip, dat hij zijn aandeelhouders uitkocht, was de winst ongeveer 80,000 gulden, zooals ik van mijn voorganger gehoord heb.”

„Heeft hij na dien tijd nog veel geld verdiend?”

„Ja, maar het juiste bedrag kan ik u niet zeggen, want de groote winsten heeft hij niet geboekt, om de belasting te kunnen ontduiken.”

„Hoe heeft hij zijn geld belegd? U begrijpt, dat moet de recherche weten, om ten behoeve van zijn vroegere aandeelhouders daarop beslag te kunnen leggen.” — „In effecten. Hij heeft de stukken opgeborgen in een safe van de „Koopmansbank” en gaat altijd zelf de coupons knippen.”

„Heeft hij U dat verteld?”

„Nee, ik heb toevallig een gesprek afgeluisterd, dat hij met zijn advocaat hield. Hij vroeg om raad, hoe hij zijn vermogen kon onttrekken aan de nasporingen van de belasting-inspectie, die zijn aangiften niet recht vertrouwde.

De advocaat raadde hem toen aan, om geen gelden op deposito bij een bank te laten staan, maar alles in effecten te beleggen, en die effecten in een safe-loket op te bergen. Hij moest aan niemand iets daarvan vertellen en hij kon, als er op de een of andere manier gevaar dreigde, de effecten altijd vlug uit de safe weghalen en elders opbergen. Verder raadde de advocaat hem aan, een klein bedrag, b.v. f 20,000.— in zijn zaak te laten en het huis op zijn naam te laten staan, omdat de belasting-inspectie

natuurlijk niet zou willen gelooven, dat hij niets bezat.”

„En heeft hij een safe-loket in de Koopmansbank gehuurd?”

„Ja, ik was daar eens om geld te wisselen, toen zag ik hem binnenkomen. Ik hield mij een weinig ter zijde en hoorde toen, dat hij vroeg, om in de safe te worden toegelaten.”

Ik bedankte den boekhouder voor zijn inlichtingen,

BLOEMEN- EN FRUITTENTONSTELLING.

Te Wageningen werd een uitstekend geslaagde tentoonstelling van bloemen en fruit gehouden. Onze foto geeft een fraai overzicht van den bloemenstand.

zijn opgeborgen. Maar we weten nog niet, hoeveel de waarde van die effecten is. Dat moet je nu eens onderzoeken, blauwscheen.”

't Was een lastig geval. Aan de Koopmansbank zou men mij niet willen en niet kunnen inlichten, omdat de inhoud van de safe niet aan de Directie der bank bekend was. Ook de advocaat zou niet bereid zijn, mij op de hoogte te brengen, indien hij al het juiste vermogen van Ophorst wist, hetgeen ik ernstig betwijfelde. Er bleef dus niets anders over, dan 't Ophorst zelf te vragen.

Ik begaf me daarom naar zijn kantoor en verzocht den heer Ophorst persoonlijk te mogen spreken voor een gewichtige aangelegenheid. Op alle verdere vragen van den bediende omtrent mijn naam en het doel van mijn komst gaf ik een afwijzend antwoord en ik herhaalde, terwijl mijn gelaat een sphinxachtige uitdrukking aannam: „Ik moet mijnheer Ophorst dringend spreker over een zaak van het hoogste gewicht, waarover ik U niet mag inlichten.”

Na lang aandringen en veel heen en weer geloop van den bediende vice-versa wachtkamer en Directiekantoor, gelukte 't mij bij den O. W.-er te worden toegelaten.

Z. Ed. ontving mij, uitgestrekt in een gemakkelijken clubfauteuil. Zijn groot, rond gelaat glom van de oorlogswinst er geheel zijn welgedaan uiterlijk droeg het kenmerk van den parvenu, die tegenover iedereen wil weten, dat hij grof geld verdiend heeft, behalve... tegenover de belastinginspectie.

Bij mijn binnenkomst verwaardigde hij zich niet op te staan. Slechts bulderde hij mij vanuit zijn zetel toe: „Mijn naam is Ophorst.”

Ik stelde mij voor als: Bentman, employé van de Koopmansbank.

Ophorst verzekerde mij, dat 't hem aangenaam was, met mij kennis te maken en stak mij, zonder zich uit zijn gemakkelijke houding op te richten, een dikke hand toe, die bescheidenlijk door mij werd gedrukt.

„Ik kom met U spreken over een zeer onaangename zaak, Mijnheer Ophorst,” zoo begon ik, „waarvan ik U te voren moet verzoeken, tegenover iedereen de strengste geheimhouding te betrachten.”

(Zie vervolg op pag. 10)

THUISKOMST VAN Z. K. H. DEN PRINS.

Z. K. H. de Prins, die na een verblijf in Zwitserland in de Residentie terugkeert, wordt door H. M. de Koningin en H. K. H. Prinses Juliana aan het Staatsspoor-station afgehaald.

beloefde mijn best te zullen doen, om hem aan een andere betrekking te helpen, en begaf mij naar mijn chef, om rapport van mijn verrichtingen uit te brengen. „We weten nog niet genoeg, Goudvischjes-hengelaar, (dat was de bijnaam, dien hij mij gegeven had), we weten, dat Ophorst f 20,000— in zijn zaak heeft gestoken; we weten, dat hij een huis bezit, waarvan wij de waarde op het kadaster kunnen onderzoeken; we weten, dat hij effecten bezit, die in de Koopmansbank

VERG. NED. MIJ. TOT BEV. V. D. GENEESKUNST.

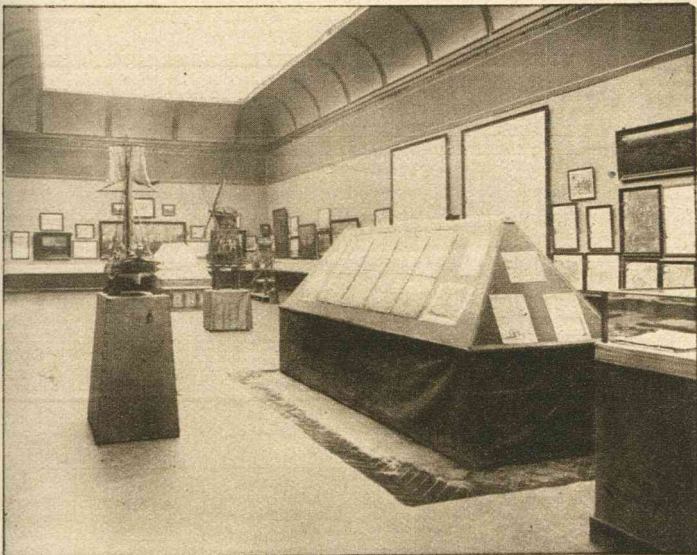
De deelnemers aan de 68e algemeene vergadering van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering van de Geneeskunst, die in de Koningszaal van Artis te Amsterdam werd gehouden. Op deze vergadering kwam o.a. aan de orde: De contracten en overeenkomsten met de ziekenfondsen.

VERGADERING LEERAREN MIDDELBAAR ONDERWIJS.

In het American-hotel te Amsterdam hield de Vereeniging van Leeraren bij het Middelbaar Onderwijs haar tweedaagsche algem. vergadering. Onze foto geeft een groep der aanwezigen.

UIT HET VOLLE LEVEN

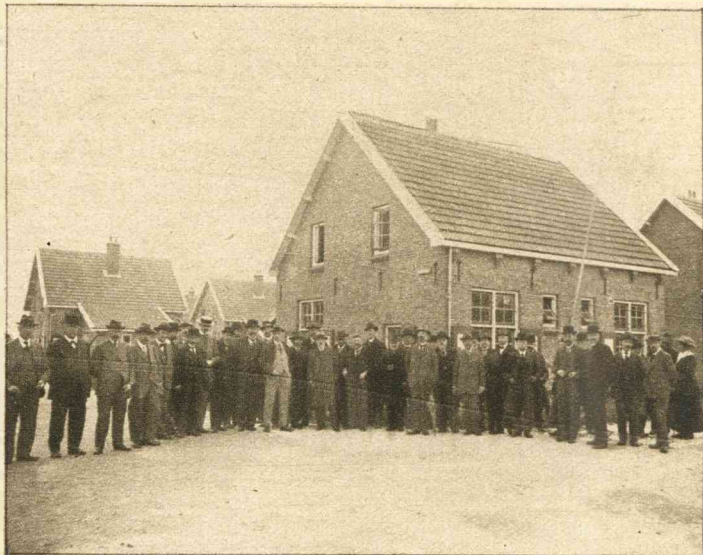
TENTOONSTELLING HOLLANDS NOORDER-KWARTIER.

Overzicht van de in het Stedelijk Museum geopende tentoonstelling betreffende Hollands Noorderkwartier, georganiseerd door het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

VOORPUI INGESTORT.

In de 2e Rozendwaarsstraat te Amsterdam stortte onder veel geraas de voorpui in van een oud huis. Gelukkig werden geen persoonlijke ongelukken veroorzaakt.

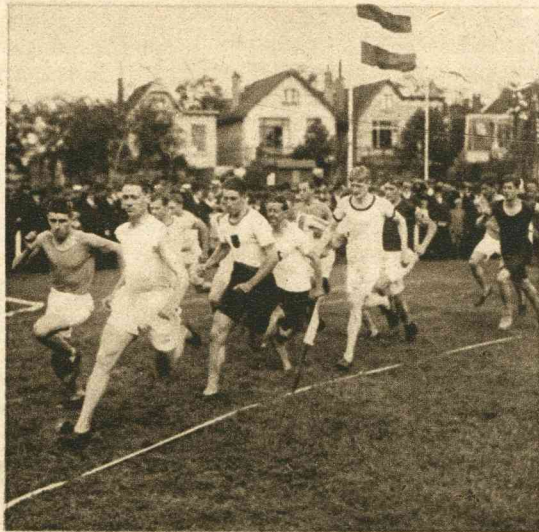
OPENING TUINDORP TE VLISSINGEN.

Verleden week werd te Vlissingen in 't bijzijn van tal van autoriteiten een Tuindorp geopend.

ZEILWEDSTRIJDEN VAN DE KONINKLIJKE.

Van de door de „Koninklijke” op de Zuiderzee gehouden zeilwedstrijden, geven wij hierboven een tweetal foto's. Men trof het voor den laatsten dag (Zondag) wat het weer aangaat al zeer slecht. Af en toe waren er hevige windvlagen, afgewisseld met regen- en hagelbuien.

SPORTFEESTEN TE WORMERVEER.

Zondag 2 September werd te Wormerveer de eerste helft der sportwedstrijden gehouden om den Gouden Plak. Z. K. H. Prins Hendrik woonde het grootste gedeelte der wedstrijden bij. Links: Z. K. H. de Prins(X), op de tribune zittend naast generaal Ophorst, slaat het nummer hardloopen gade. Rechts: Start van het nummer 800 meter hardloopen.

DE WINNAARS VAN DEN SCHEEPVAARTBEKER.

Het Gooi-elftal, dat na den beslissingswedstrijd tegen A. F. C., winnaar werd van den scheepvaartbeker (rechts-bovenaan) die uitgelooft is door enkele groote scheepvaartmaatschappijen.

GYMKAHNA-RACES.

Zondag 26 Augustus hadden op het terras voor het Huis ter Duin onder groote belangstelling van het Noordwijksche badpubliek Gymkahna-races plaats. Links: Zakloopen voor jongens. Rechts: Wedloop voor dameshondjes.

KUNSTSCHATTEN IN NEDERLAND

OUDHOLLANDSCHE SCHILDERKUNST

P. de Hoogh — Buitenhuys.

De rijke verzameling schilderstukken uit de zeventiende eeuw, die 't Rijksmuseum te Amsterdam binnen zijn muren bergt, is onder alle andere verzamelingen van openbare instellingen wel het meest vruchtbare arbeidsveld voor hem die zich van de oudhollandsche schilderkunst wil doordringen.

Er zijn enkele tekorten, en sommige meesters zijn er te onvoldoende vertegenwoordigd om van hun werk een volledig beeld te geven, maar overigens is er ruim voldoende materiaal aanwezig om een uitstekend idee te krijgen van de schilderkunst uit dit tijdperk, die ook door leken om den aard harer levendige en spontane onderwerpen, zonder voorafgaande studie kan genoten worden.

Behalve van Frans Hals, wiens werken zooals de lezer weet in het Frans-Halsmuseum in Haarlem zijn ondergebracht, is er van de meeste der Hollandsche meesters niet alleen een verscheidenheid, maar ook een keur van werken.

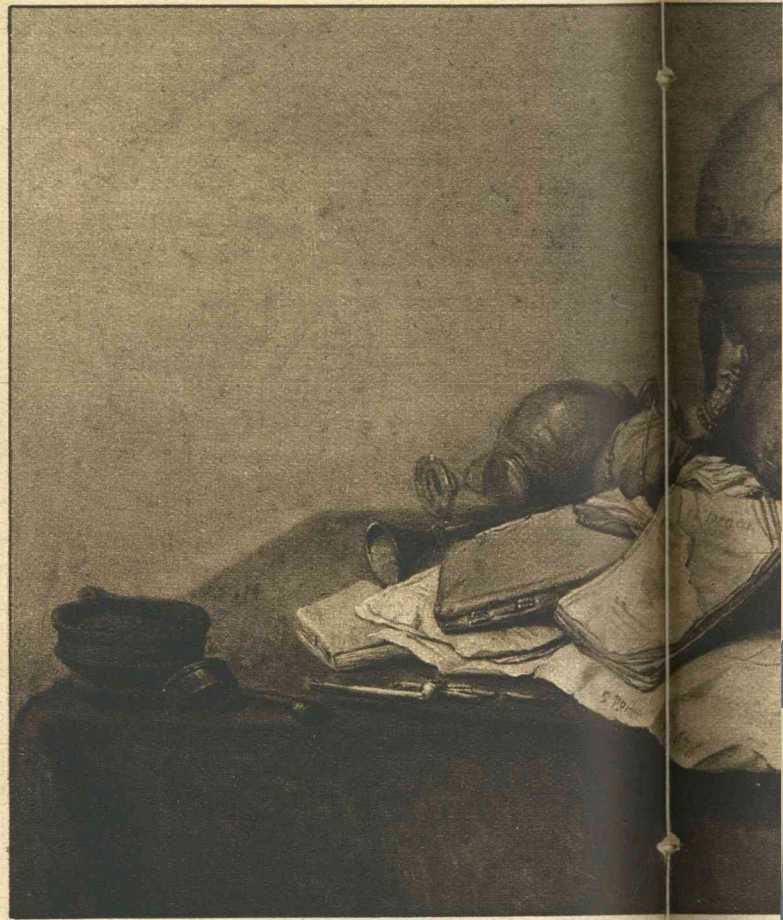
We behoeven hier slechts enkele namen te noemen: Pieter de Hoogh, Barth. van der Helst, Jacob Ruysdael, Jan van Goyen, Nic. Maes, Paulus Potter, enz. Jan Steen, de populaire schilder uit dit tijdvak, met zijn spreekwoordelijk geworden „huishouden“, is er al bijzonder goed vertegenwoordigd: een twintigtal zijner allerbeste stukken sieren er de wanden.

Van Rembrandt zijn er de twee hoofdwerken: de Nachtwacht uit 1642, en de Staalmeesters uit 1662, beide stukken, die tot het beste te rekenen zijn van wat de grootmeester heeft voortgebracht. Ook vindt men er van hem nog „het Joodsche Bruidje“ (plm. 1665) en de „Anatomische Les van Dr. Dergman“ uit 1656.

Jammer is het wel, dat Rembrandt hier ontbreekt en als landschapschilder, en als illuminator van historische en bijbelsche verhalen. Bij al den overvloed, die er overigens te genieten valt, stemt het volslagen gemis van deze beide genre's van den grootsten onzer vaderlandsche schilders treurig, en het verwijt aan vorige generaties, dat zij deze stukken naar het buitenland versjacherd hebben is niet onverdiend....

Niet alle doeken in het Rijksmuseum zijn evenwel van grootheden van den eersten rang. Er zijn er zelfs, die laag bij den grond gebleven zijn, maar toch levert ook het beschouwen van dezen zijn voordeel op, want het minderwaardige is wel een goede leerschool om het diepere en grootsche van het meerderwaardige des te beter en zuiverder te leeren kennen.

En bovendien: de middelmatigheid van talent ging niet zelden gepaard aan een bijzondere mate van vaardigheid en kunde. Ook zij waren voorbeeldige technici. De techniek, de schildervaardigheid, scheen hun als 't ware in het bloed te zitten: ze was de vrucht van een veeljarigen en volhardenden, taalen arbeid en degelijke studie. De opleiding van den gezet begon met het vermalen, en eer hij een penseel op het doek zette, had hij zich met alle technische geheimen en handgrepen door een veelvuldige en naarstige oefening vertrouwd

Pieter Potter — Stilleven

gemaakt. Dan pas ging hij schilderen, en zag zijn werk het daglicht, want wat hij voor dien tijd gemaakt had was studie en nog eens studie, en had geenszins de pretentie van kunst, noch wilde de schilder er die aan geven. Wat dit betreft is er voor de jongeren — niet in jaren, maar in richting bedoelen wij — van dit tijdvak reeds veel, heel veel te leeren: velen van hen, die hun penseel niet meer in hun macht hebben, dan een half-jaarskind zijn tong, slaan geen expositie over en trachten in de quantiteit te vergoeden, wat aan de kwaliteit ontbreekt. Waardoor ze het nog erger maken...

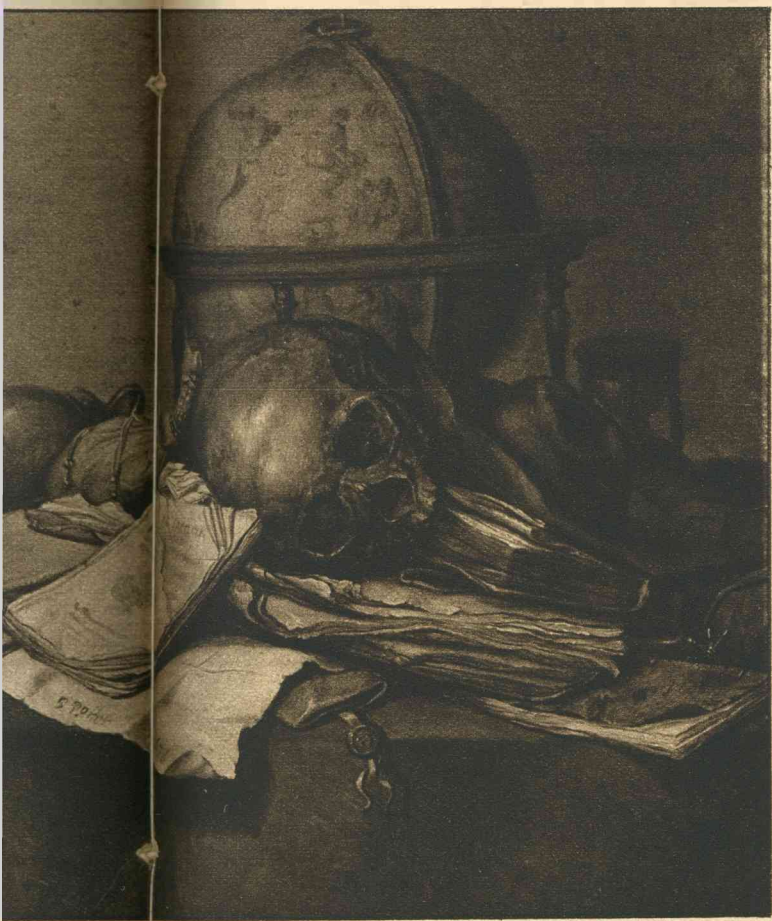
Onder de oudhollandsche kunst wordt de schilderschool van de 17e eeuw begrepen. Het middelpunt daarvan vormt Rembrandt, in wiens onmiddellijke omgeving Frans Hals, Jan Steen, Ostade, Ruysdael, Potter, Van der Helst, Gerard Dou, enz. staan. Het weelderigst was deze kunst in de jaren 1620 tot 1670. Op staatkundig en economisch gebied had ons land toen het toppunt van macht bereikt. De tachtigjarige oorlog behoorde tot het verleden; de tijden van druk en benauwenis waren voorbij, kunsten en wetenschappen leefden naar alle kanten krachtig op. Daarbij kwam dat er door de kooplieden schatten gelds verdiend waren, zoodat de schilders voor hun werken een gemakkelijk afzetgebied vonden. Men zou de oudhollandsche schilderkunst

Jacob v. Ruysdael — Winterlandschap.

N NEDERLANDSCHE MUSEA

SCHILDERKUNST IN HET RIJKSMUSEUM

Pieter de Ring — Stilleven.

Pieter de Ring — Stilleven.

naturalistisch kunnen noemen. Men streefde er immers naar, een natuurlijke, onomwonden en onverbloemde afbeelding te geven van de werkelijkheid.

Deze kunstopvatting lag geheel in den aard van het volk, dat van zijn voorvaderen geleerd had vóór alles nuchter en zakelijk te zijn, en zich niet te vermoeien door het najagen van waanbeelden. Iedere zucht tot verfraaiing was den degelijken, gezonden geest van onze 17e-eeuwsche schilders vreemd. In de werken van dit tijdvak vindt men daarom, meer dan in welke periode ook, den tijdgeest weerspiegeld. Zelfs zou men in zekeren zin kunnen spreken van 'n gemeenschapskunst, omdat zij is de in een kunstvorm overgebrachte getuigenis van de — opgewekte — levensstemming van een maatschappij, een gemeenschap.

Zin voor het intieme is de grondtrek van hun werk, waaruit een groote vertrouwdheid spreekt met hun onderwerp, met den handel en wandel van hun personen. Bezie daartoe eens de landschappen van een Jan van Goyen, Aert van der Neer, Salomon van Ruysdael enz.

Bij Rembrandt vindt men een zin voor werkelijkheid en een vlucht der verbeelding samen gaan, die haast tot het wonderbaarlijke raken.

De beoefening der schilderkunst wat vakkundigheid en vakkennis betreft, was den Hollandschen schilder een geliefkoosde bezigheid. Het groot aantal stilleven, die in

het Rijksmuseum te bewonderen zijn, leveren daarvan trouwens het voorbeeld. Telkens weer treft u bij het beschouwen zijner werken, hoe de schilder naastig en onbevangen gestreefd heeft naar een preciese en uitvoerige nabootsing der werkelijkheid. Onder de stilleven vormen de „Vanitas"-stukken een bijzondere soort. De compositie en voorwerpen dezer schilderijen zijn zuiver symbolisch en wijzen op de vergankelijkheid van het menschelijk leven.

In dezen tijd van materiele welvaart en uitbundige levensvreugd, doet dit onderwerp eigenlijk een weinig vreemd aan, maar wanneer men overdenkt den bezonken, tot nadenken gestemden geest, die toch feitelijk onzen zeventiende-eeuwschen voorvaderen eigen was, kan men zich deze stukken zeer goed verklaren als een reactie op de soms wat al te onstuimige levensdrift. Schilders van zulke „stuckies stilleggend goet" waren vooral Pieter Potter, Jacques de Claeu, Peschier, B. Schaak en anderen.

Waren de stilleven eerst in een soberen trant gehouden en werd iedere opschik vermeden, langzamerhand, ongeveer tegen het midden der 17e eeuw, werden ze weelderiger. De kooplieden hadden schatten verdiend; in hun huizen heerschte welvaart en weelde; kostbaar vaatwerk en gouden en zilveren bekers en schalen stonden in hun kasten: aan hun wanden wilden ze nu niet meer de stilleven waarop grof aardewerk en leeg schotels voorkwamen. Kostbare vazen, gedreven gouden en zilveren bekers, drinkhoren, bokalen en roemers; de edelste soorten ooft en de kleurrijkste dieren vormden voortaan het onderwerp van het stilleven, waarbij vooral de kreeft, om zijn prachtig roode kleur een zeer gewild motief was.

Muntten de zeventiende-eeuwsche kunstenaars vooral uit als schilders van landschappen en stilleven, ook het menschebeeld is hun een geliefkoosd onderwerp. Meestal echter zijn het klein-figures, en hun voorstellingen veeltijds zedenbeelden, die weergeven het huishoudelijk leven, de zeden en gewoonten van dien tijd. En aan deze onderwerpen danken we menig meesterstuk van Jan Steen, Pieter de Hoogh, Adriaen van Ostade en Gabriël Metsu.

Voor al bij de beide eersten, Steen en de Hoogh, ligt de waarde voor een niet onaanzienlijk deel in de picturale hoedanigheden, in een rijpe en rijke kleur en een gemakkelijke, dikwijls geestige voering van het penseel. De voorliefde, die zij bezitten voor een eenigszins caricaturale menschebeelden, is oorzaak, dat zij nimmer in hun werk het algemeen-menschelijke weergeven, doch vaak van hun personen slechts typen maken. Evenals bij den primitief, staat ook bij den zeventiende-eeuwer het verhalend element van zijn onderwerp op den voorgrond. Hij is dikwijls zoo zeer vervuld van den inhoud van de voorstelling, dat de totaalwerking van het schilderij er wel eens onder lijdt. Hierin verraadt de zeventiende-eeuwsche schilder zijn afkomst, den Primitief, niet, die op zijn buurt weer een illustrator van een verhaal tot vader had: den miniatuurschilder.

Adriaen van Ostade — Boerengezelschap.

(Vervolg van pag. 6.)

Ik naderde tot naast zijn stoel en fluisterde hem in 't oor:

„Er is vannacht in de safe van onze bank ingebroken. Alles is gestolen.”

Deze woorden hadden een panische uitwerking. Ophorst stond plotseling recht op, trilde als een schoothondje en stamelde met schorre stem, terwijl hij krampachtig de revers van mijn jas omkneld hield: „'t Is toch niet waar... Zijn al mijn effecten... weg? 't Is al... wat ik bezit.”

„Helaas, ja, Mijnheer, alles is gestolen. Maar stelt U gerust. Ik ben gekomen, om U namens de Directie van de Koopmansbank volledige vergoeding voor het geleden verlies aan te bieden, op voorwaarde, dat U aan niemand iets van deze inbraak vertelt.”

Deze verklaring stelde den verschrikten O.W.-er weder eenigszins gerust. „Dat is ook niet meer dan billijk,” zeide hij. „De Koopmansbank had beter voor de veiligheid van mijn eigendommen moeten zorgen. Hoe is 't in 's hemelsnaam mogelijk, dat er in een safe wordt ingebroken?”

„De inbrekers stonden in verbinding met personeel van de bank; de sleutels zijn nagemaakt. 't Is een heel complot geweest.”

„Almachtig. Wat een troep is 't tegenwoordig. De menschen worden hoe langer hoe slechter. 't Is me een mooie tijd.”

„Ja, daarin hebt U gelijk. Maar, laten we nu zakelijk blijven, want ik moet nog meer cliënten bezekken. Wilt U mij opgeven, welke geldswaardige papieren door U in de safe geborgen waren? Dan kan de Directie het bedrag der vergoeding vaststellen.”

„Zeker, ik heb 't hier genoteerd.” — Hij opende een lade van zijn bureau en haalde er een boekje uit te voorschijn. — „Kijkt U eens; ik heb 't hier in geheimschrift genoteerd, om ongewenschte nasporingen te voorkomen.”

Hij deelde mij den sleutel van het geheimschrift mede, en er bleek toen, welke effecten het eigendom van Ophorst waren.

„Uitstekend,” antwoordde ik, na zijne notitiën te hebben ontcijferd. „Wilt U dan deze verklaring invullen?”

Ik overhandigde hem een gezegeld papier, waarop ik reeds geschreven had: „Ik, ondergeteekende, Rolandus Cornelis Ophorst, verklaar hierdoor wel en uitdrukkelijk, dat door mij in safe-loket No. . . van de Koopmansbank op 15 April 1917 waren opgeborgen: (hier had ik eenige ruimte opengelaten voor de invulling der geldswaardige papieren). Ik verklaar hierdoor wel en uitdrukkelijk, dat al deze effecten mijn onverdeeld en persoonlijk eigendom zijn, en dat op onderpand dezer effecten geen verplichtingen tegenover derden zijn aangegaan.”

Ophorst voldeed gewillig aan mijn verzoek en vulde de titels en nummers der effecten in, waarna hij de verklaring

INTERNAAT VOOR DE BELGISCHE STUDENTEN VAN HET ATHENEUM TE AMERSFOORT.

Het internaat staat onder de zorgen van het Comité voor Vluchtelingen te Amersfoort en telt thans reeds 42 studenten. De foto is genomen in den grooten tuin van het Comitégebouw Zand 39. Tweede rij, zittend, van links naar rechts: de leden van het Comité, de H. H. ter Maat, Kuiper, Versluys, Rant en Dr. Bonk. Daarnaast de Zeer Eerw. Heer De Ridder, aalmoezenier van het Belgische leger en Directeur van het Atheneum, en de heer Spruijt, hoofd van het Internaat.

ondertekende. — „Nu, Mijnheer, uiterlijk morgenochtend kom ik U de waarde der effecten, berekend tegen den koers van den dag, ter hand stellen.

Alleen verzoek ik U nogmaals uitdrukkelijk, vooral met niemand er over te spreken, omdat de reputatie van onze Bank gevaar zou lopen, wanneer men wist, dat er in de

den arm wilde nemen, want hij schijnt zelf ook nog wel iets op zijn kerfstok te hebben. Je moet de opdracht dus vervullen.

Ga dus direct aan 't werk.”

Toen besloot ik, mijzelf te gaan opsporen.

ALGEMEENE VERGADERING A.N.W.B.

Te 's-Gravenhage had verleden week de algemeene vergadering plaats van de leden van den A.N.W.B. Onze fotograaf kielde de deelnemers aan de vergadering, die poseerden vóór het nieuwe gebouw van den Bond aan de Parkstraat, dat dien dag voor de leden der vereeniging ter bezichtiging was gesteld.

safe is ingebroken.” — Ophorst begreep zulks volkomen en verplichtte zich tot absoluut stilzwijgen.

Met de ingevulde en ondertekende verklaring begaf ik mij nu in triomf naar mijn chef, die ten eerste met de resultaten van mijn eerste opdracht was ingenomen. Ook de advocaat en Mevrouw Ophorst waren zeer verheugd, dit bewijsstuk in handen te hebben, al werd dit succes door hem natuurlijk op rekening van mijn chef geboekt, die lijn f 500.— honorarium opstreek, doch mij daarvoor eerlijk

f 50.—uitkeerde. — Ik mocht nu een dag vacantie nemen en ontving bericht, mij den volgenden middag om 2 uur weder op het detectivebureau te melden.

Toen ik stipt op den aangegeven tijd verscheen, wachtte mij weder een nieuwe opdracht.

„Blauwscheen,” zeide mijn chef, „ik heb hier iets moois voor je. Vanochtend is de Heer Ophorst hier geweest en vertelde me, dat een individu, die voorgaf beambte van de Koopmansbank te zijn, hem een verklaring omtrent zijn effectenbezit ontutseld heeft. Hij wil persé weten, wie die kerel was en wat hij met zijn daad beoogde. Van poging tot oplichting kan geen sprake zijn, want alle effecten waren hedenochtend nog in de safe aanwezig en niemand heeft getracht, toegang tot de safe te verkrijgen.”

Een oogenblik stond ik sprakeloos. Toen antwoordde ik:

„Maar dat individu ben ik zelf geweest.”

„Dat doet er niet toe. Dan ga je jezelf opsporen. Wij detectives moeten ALLES kunnen. Ophorst heeft onze hulp ingeroepen, omdat hij de politie niet in den arm wilde nemen, want hij schijnt zelf ook nog wel iets op zijn kerfstok te hebben. Je moet de opdracht dus vervullen.

Gulden Woorden.

Geen slechte daad, geen slechte gedachte, of zij brengt haar onvermijdelijke straf mede, een straf die soms lang genoeg duren en zwaar genoeg drukken kan; maar ook geen vónkje van wezenlijke liefde dat in de duistere ziel heeft gegloord, geen lichtstraal van rein gevoel die geblonken heeft in het meest verworpen leven, of daarin ligt de kiem van de eindelijke volmaking, van de onuitputtelijke zaligheid die ons aller bestemming is.

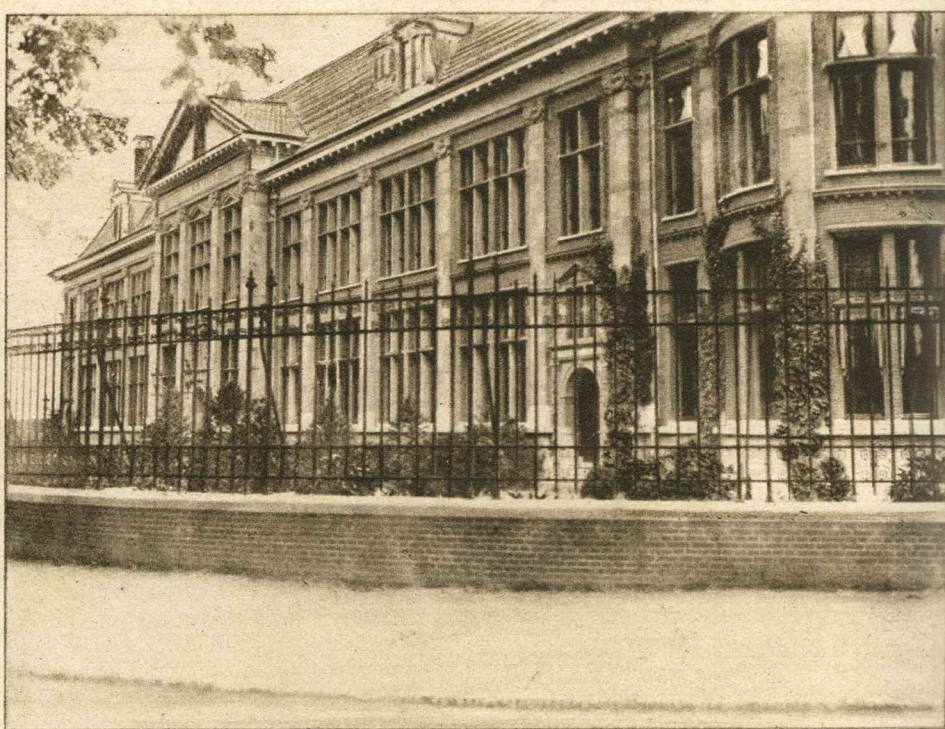
Nellie van Kol.

Een talent vormt zich in de stilte, een karakter in den stroom der wereld. Goethe.

BERICHT AAN DE ABONNÉ's.

Herhaaldelijk ontvangen wij klachten over de ongeregelde bezorging van Panorama. De abnormale omstandigheden zijn oorzaak dat het vervoer per spoor en boot dikwijls veel te wenschen overlaat. Wij zullen onzerzijds al het mogelijke blijven doen om de verzendingen steeds zoo vroeg en zoo vlug mogelijk te doen geschieden doch op het vervoer kunnen wij op het oogenblik geen invloed uitoefenen.

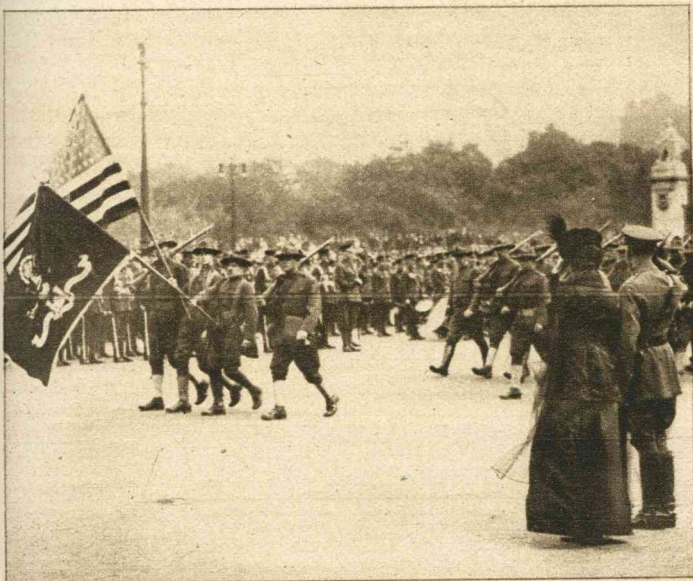
DE ADMINISTRATIE.

KONINKLIJK BEZOEK AAN HET NIEUWE MUNT-GEBOUW.

Verleden week heeft H. M. de Koningin-Moeder een bezoek gebracht aan het nieuwe gebouw der Rijks Munt te Utrecht. Onze foto's geven, links: H. M. bij aankomst aan het gebouw. Rechts: Het nieuwe gebouw der Munt.

WERELDPANORAMA

DE PROPAGANDA DER GEALLIEERDEN VOOR DEN OORLOG.

Amerikaansche soldaten maken propaganda voor den oorlog in Londen, Schotsche Hooglanders doen hetzelfde in New York. Onze foto's illustreeren deze wederzijdsche reclame met de volgende beelden. Links: Amerikaansche troepen defileeren voor den koning en de koningin van Engeland. Midden: De Amerikanen passeeren de Westminsterbrug. Rechts: Een regiment Schotsche Hooglanders trekt onder veel bekijks van het New-Yorksche publiek, dat den soldaten uit ramen en van balkons een spontane hulde brengt, langs de straten.

DE ENGELSCH-LEABOUR-PARTIJ WIL NAAR STOCKHOLM.

Tijdens de bijzondere bijeenkomst van de Engelsche Arbeiders-partij op 10 Augustus in de Central Hall te Westminster gehouden, waarbij tusschen de 500 en 600 afgevaardigden tegenwoordig waren, was de grootste meerderheid vóór deelname aan de conferentie te Stockholm. Onze foto geeft Mr. Arthur Henderson, die secretaris is van de Labour partij, terwijl hij zijn bekend adres voordraagt.

RUSSISCHE VROUWELIJKE SOLDATEN.

Een van de meest opmerkenwaardige gevolgen van de Russische revolutie is het legercorps, dat de Russische vrouwen hebben opgericht, en dat reeds veel van zijn dapperheid heeft doen hooren. Onze kiek geeft eenige vrouwelijke soldaten tijdens een onderlinge oefening om hun lichaamskracht te ontwikkelen.

CONFERENTIE DER GEALLIEERDEN TE PARIJS.

Aankomst van de Engelsche gedelegeerden te Parijs voor de conferentie der geallieerden, die hoofdzakelijk ten doel heeft het Balkan-vraagstuk op te lossen. De ontvangst had plaats door minister Thomas.

VAN HET ITALIAANSCH-OOSTENRIJKSCHE FRONT.

Een hoogst-interessante opname vanuit een Oostenrijksch-Hongaarsche vliegmaschine van de Italiaansche loopgraven, 2300 meter hoog, in Zuid-Tyrol. De foto geeft wel een indruk van de reusachtige moeilijkheden, die het terrein aan dit front oplevert.

DE AVONTUREN VAN JOE JENKINS

(Vervolg.)

V. DE AMATI.

lles naar den duivel, ik moet direct telegrafeeren . . . de groote zaal van het muziekgenootschap in Weenen afstellen . . ."

Joe Jenkins legde hem de hand sussend op den arm. „Bestelt u voorloopig niets af."

„Niets?" vroeg de impressario verbaasd.

„Nee. Want voorloopig is er geen reden om aan te nemen, dat mijnheer Karst over acht dagen te Weenen niet spelen zal. . . ."

Het dienstmeisje begroette den detective beleefd. „Gaat u alsjeblieft in dezen salon, Mr. Jenkins. Mijnheer Karst zal direct komen." Met deze woorden schoof ze haastig weg.

Joe Jenkins keek opmerkzaam in den grooten, zonnigen salon rond. De hooge, breede gordijnen, die een voornaam, eenvoudig patroon toonden, hingen tot op den vloer af. Een kolossaal Perzisch tapijt bedekte bijna den ganschen grond. Op hooge schildersezels stonden Japansche, Australische en Amerikaansche landschappen.

Dat waren wellicht geschenken van de gasten, die op hun bonte omzwervingen door de wijde wereld in dit huis een korte rust genomen hadden; zij gaven dit vertrek een zweem van internationaliteit.

De deur ging langzaam open. Holger Karst kwam binnen. De detective wendde het hoofd om, een uitdrukking van schrik kwam op zijn gelaat. Van den jongen, levenslustigen kunstenaar was in een nacht een moe, holwangig, schuw mensch geworden, die voor zich uitstaarde en bij het minste

„Juist," antwoordde de detective, eveneens glimlachend.

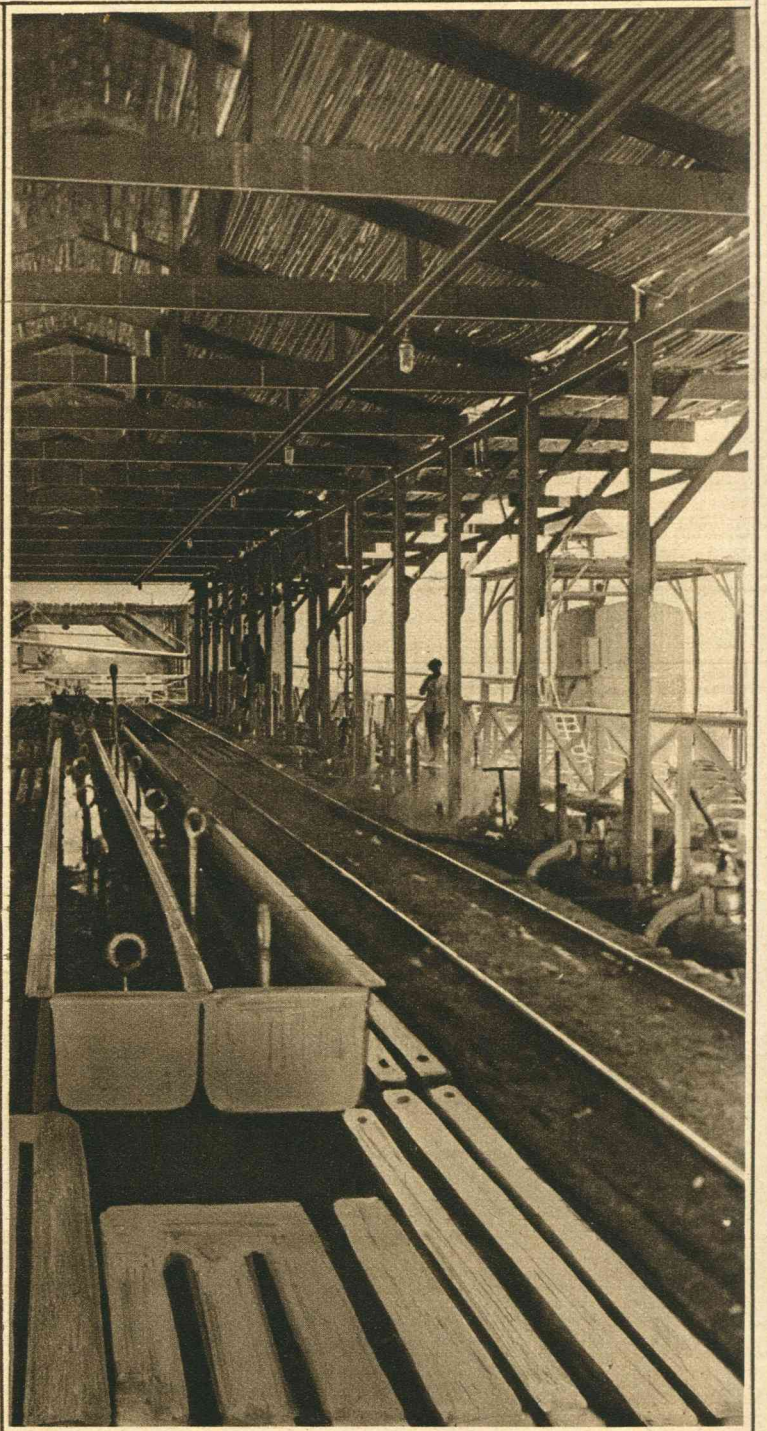
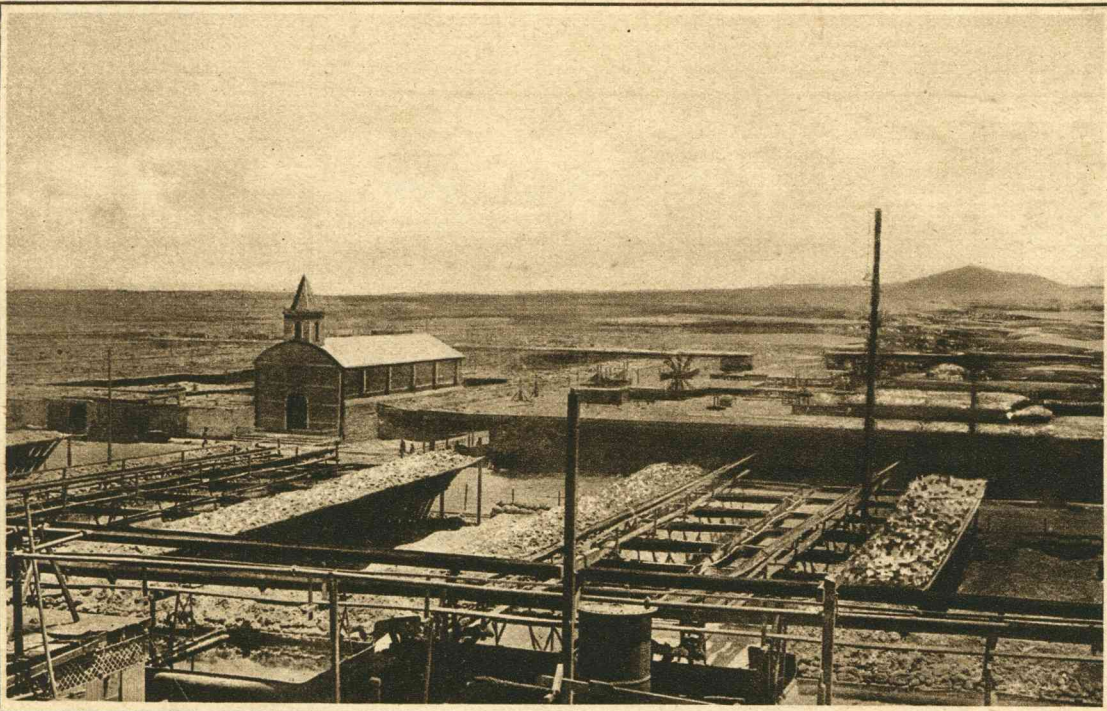
„Veroorlooft u," onderbrak hem Karst met zachte stem: „Mr. Joe Jenkins, Mejuffrouw Helena Jungmann, studente in de medicijnen." De jonge dame reikte den Amerikaner met een onbeschroomde beweging de rechterhand. „Het verheugt mij, zoo'n beroemden man te leeren kennen, Mr. Jenkins," zei ze, terwijl ze zijn hand krachtig schudde. „Ik vermoed dat u gekomen is om mijnheer Karst weer aan zijn verloren schat te helpen. U doet een goed werk; want mijnheer Karst is goed op weg, zwaarmoedig te worden!"

En terwijl haar oogen schelmachtig keken, voegde ze eraan toe: „Een geluk maar, dat mijnheer Karst in zijn droefenis nog den tijd gevonden heeft, heden voormiddag nog een uurtje in de Tauentzienstrasse te flaneeren!"

„Ik?" . . . vroeg Karst verbaasd. „Ik heb dit huis sedert gisterennacht niet verlaten!"

„Hooft dien huichelaar," lachte Joe Jenkins. „En daarbij heb ik hem met mijn eigen oogen gezien . . . Ja . . . ik

HET CHILISALPETER-GEBREK IN ONS LAND.

WAAR HET SALPETER VANDAAN KOMT.

Er is op 't oogenblik in ons land een groot gebrek aan Chilisalpeter als meststof. Onze lezers zullen in verband daarmee stellig de bovenstaande foto's op prijs stellen. Links boven: Gezicht op de Pampa in Chili. Een steenachtige, 1 à 2 meter dikke aardkorst, die van 10 tot 70% salpeter bevat. Op den achtergrond de fabriek waar het salpeter wordt bereid, met er omheen de woningen der arbeiders met hun gezinnen. Iedere nederzetting telt ongeveer 1000 zielen. Links-beneden: Terrein met vergaarbakken, waar het opgeloste salpeter na afgekoeld te zijn in kristalvorm neerslaat. Rechts: Platform boven de ketels, waarin de steenen, die met kipwagens worden aangevoerd, in water worden gekookt, zoodat het salpeter oplost.

„ . . . Op zijn Amati?"
„Op zijn Amati . . ."

Het was de volgende middag, toen in het pension Valentin de telefoon belde. De eigenares zelf nam den hoorn. „Ik zou graag vernemen hoe het met mijnheer Karst gaat?"

„Hoe het mijnheer Karst gaat? Slecht, Mr. Jenkins. Hij is geheel gebroken; hij peinst maar. Sedert gisterennacht heeft hij het huis niet verlaten."

„Niet mogelijk U. vergist u, mevrouw Valentin."

„Ik me vergissen . . . Hoe komt u daarbij?"

„Nu . . . ik heb mijnheer Karst twee uur geleden frisch en vroolijk en vergenoegd in de Tauentzienstrasse gezien. . . . Ik reed jammer genoeg in een auto voorbij, daarom kon ik hem niet aanspreken."

„Mijnheer Karst . . . twee uur geleden . . . in de Tauentzienstrasse? Dat moet een verwisseling geweest zijn. Ik verzeker u, dat hij het huis niet verlaten heeft."

„Nu . . . dat zullen we direct vaststellen . . . ik zal er binnen tien minuten zijn."

„Ik zal mijnheer Karst zeggen, dat hij u binnen tien minuten hier verwachten moet."—

gerucht tezamen kromp. Juist opende Joe Jenkins zijn mond tot een woord van troost, toen voor den tweeden keer de deur openging. Een slanke, jonge dame trad gehaast binnen en bleef op het gezicht van de beide heeren verward in de deur staan. „Pardon," wendde zij zich tot Karst, „ik wilde slechts een boek halen."

Dan ging zij met snelle, geluidloze schreden op de boekenkast toe en monsterde ijverig de daarin op een rij staande deelen.

Een fijne lucht van Peau d'Espagne zweefde door de kamer. Ze hield nadenkend op en legde haar hand op haar voorhoofd.

„Deze boeken zijn volgens de namen van de schrijvers gerangschikt," zei ze zachtjes met een onschuldig geluid in haar stem.

„Ik zoek het boek „De witte olifant?" Het is van een Amerikaan. Kunt u mij misschien zeggen, hoe hij heet?"

„Mark Twain," antwoordde Joe Jenkins in plaats van den gevraagde. — De jonge dame richtte haar donkere blauwe oogen glimlachend op den Amerikaan en boog dankend het hoofd. „Zooals ik zie en hoor, een landgenoot van dezen wonderlijken humorist . . . ?"

kan het nu wel zeggen: hij was niet alleen . . . neen! Arm in arm met een knappe, blonde, jonge dame!"

Lachend, schijnbaar gelaten keerde Joe Jenkins zijn gezicht naar den virtuosoos. In 't zelfde oogenblik gleed zijn bliksemsnelle vorschende blik langs het aangezicht van de studente. Uit haar gezicht waren de laatste droppels bloed geweken, en haar verwijde pupillen schenen strak in 't niet te staren.

Toen beiden buiten op de gang stonden, fluisterde de virtuosoos opgewonden: „Er is nog iets gebeurd: het portret . . . — „Het portret?"

„Ja . . . mijn foto . . . ze is sedert gisterennacht verdwenen."

Jenkins keek een oogenblik naar den grond en reikte dan zijn mandant de hand. „U moet alleen op uw kamer gaan," zei hij zacht. „Verlaat ze voorloopig niet meer. Ik heb zeer dringende zaken buiten dit huis te doen." En reeds was hij verdwenen. —

Tien minuten later stiet Joe Jenkins, die achter een aanplakzuil tegenover het pension Valentin stond, een zacht fluitje van tevredenheid uit. Met haastige schreden kwam Helena Jungmann uit het huis en riep een voorbijrijdenden

auto aan. Jenkins nam een tweeden, gesloten, en beduidde den chauffeur, den eersten te volgen.

De rit ging door het Berlijnsche Westerkwartier en het Centrum, een eindeloze rij wagens scheen op een centraal-punt aan te rijden. Hier belden de trams in een eindeloze keten, donderde de stadstrein over een lange brug, toeterden onophoudelijk de horens der auto's, dan ratelde de auto der studente de Berolina voorbij en sloeg een zijstraat in. Eindelijk hield hij stil voor een groote huurkazerne. Joe Jenkins drukte op de gummibal en liet eveneens stilhouden.

Helena Jungmann sprong uit den wagen, wierp een snellen blik naar de vensters van het gebouw en snelde in huis. Er kon nauwelijks meer dan een minuut voorbij zijn, toen ze reeds weer op de straat verscheen. Met haar gang, met haar haastige gebaren drukte ze een koortsachtige onrust uit; ze steeg weer in den auto en suiste weg.

Een oogenblik later betrad Joe Jenkins het huis, waar zij uit gekomen was. Een nauwelijks waarneembare lucht van Peau d'Espagne vervulde nog het trappenhuis.

De detective hield op de eerste verdieping stil. Ook hier was de zachte lucht nog. Jenkins ging de trap naar de tweede verdieping op.

Ook hier zweefde nog de zoet-zure parfum — zeldzaam — sterker dan beneden; hier moest zij rust genomen hebben. De detective wendde zich tot de derde trap: neen . . . hier was de reukgolf opgedroogd . . . hij ging naar het tweede trap-portal terug.

Drie woning-deuren flankeerden de gang. Drie geelkoperen belknoppen glinsterden naast talrijke naambordjes.

De detective trok zijn handschoen uit en voelde zachtjes en voorzichtig op den eersten der geelkoperen knoppen. Het metaal lag koud en ongerept in zijn hand. Hij legde de hand op den tweeden knop — ook deze was glad en koel. Hij vatte den derden aan en knikte. Van dezen kleinen, gelen kogel stroomde een lichte, nauw merkbare warmte uit. Geen twijfel — een menschenhand had juist aan deze bel getrokken. Jenkins belde: eenmaal . . . helen luid sloeg de klepel aan, niemand kwam. Hij trok voor den tweeden keer . . . voor de derde maal . . . hier was niemand thuis.

Op het kleine, schoone porceleinen plaatje stond: „Mevrouw Anna Schmidt.”

In het midden der deur was met twee punaises een visitekaartje geprikt, dat de woorden droeg:

„Ralph Walden, Violist.” Naast de deurpost hingen een kleine lei en een griffel, en op de lei stond:

„Verzoeker bureau Centrum 23645! Ralph.”

Joe Jenkins nam zijn zakboekje en noteerde de nummers. Dan ijde hij de trappen af.

Op het dichtstbijzijnde postkantoor belde Joe Jenkins de directie van het bureau van het Centrum op en vernam dat het nummer 23645 van de grammofoon-fabriek Urania was.

De directeur van de groote spreekmachiniefabriek ontving den detective hoffelijk-verbaasd. „Wat verschaft mij de eer, Mr. Jenkins?”

De Amerikaan liet een blik over de gestalte van zijn vis-a-vis gaan. „Is u de naam Helena Jungmann bekend?”

„Helena Jungmann . . . ?” herhaalde de directeur verbaasd, „ja . . . toevallig . . . twee minuten geleden hoorde ik dien naam voor 't eerst van mijn leven en nu vraagt men mij er reeds naar . . . een juffrouw Helena Jungmann was twee minuten geleden hier op mijn bureau, en ik persoonlijk heb haar duizend mark uitbetaald, die voor haar hier gedeponeerd waren.”

„Wie heeft dit geld voor haar gedeponeerd?”

„Een beroemde vioolvirtuoos. Hij heeft hedenmorgen bij ons voor een grammofoonopname geconcerteerd. Van zijn honorarium hebben we op zijn verzoek het bedrag van duizend mark voor juffrouw Jungmann achtergehouden en het haar uitbetaald. Hij zelf is direct daarop afgereisd.”

De detective monsterte de rijen der registers op de boekenplanken en vroeg zacht:

„En hoe is de naam van dezen virtuoos?”

„Het is een beroemd man, op wiens aanwinst we trotsch zijn: Holger Karst.”

De beide heeren hadden den trein op het station Pötzleinsdorf verlaten en waren te voet den landweg afgewandeld, die onder hooge beuken op het woud toeliep. Achter den kleinen vijver opende zich een kiezelweg, waarbij stond: „Particuliere weg naar het slot Harrenfels.”

De blauwachtige schaduwen van de eerste schemering

legden zich zwaar en dreigend over het wijde land. Achter de met bosschen begroeide heuvels schoten de laatste vuurbundels violet in de hoogte.

De detective wees met de hand rechtuit. Daar lag, als in vlammen gehuld, een wit slot. In zijn hooge vensters tintelden vlammen, en dit gansche gebouw scheen een seconde lang in een ongehoorden vuurgloed op te vlammen.

„Een benijdenswaardige verblijfplaats!” zei Joe Jenkins knikkend. „Kom, we nemen dezen landweg!”

Een kwartier later stonden beiden aan de achterzijde van het groote jachtslot, uit welks binnenste stemmengerucht en vroolijk lachen klonk. Een paar bontbeschilderde vensters stonden open. Jenkins wees daarop en trok zijn begeleider met zich mee.

Het lachen verstomde plotseling. Een zacht preludium op een vleugel begon aarzelend. Dan zette zacht en zoet het sidderende geluid van een viool in, dat langzaam aanzwol tot een jubelend crescendo.

De detective keerde langzaam het hoofd om en blikte den virtuoos in 't gezicht.

Met een gelaat, dat wit was als dat van een doode, stond Holger Karst onbeweeglijk, de starende oogen omhooggericht, alsof hij de tonen dronk, die uit deze zware vensters op hem neerruischten. Zijn hijgende ademhaling ging moeilijk en steunend door den donkeren zomeravond.

„Nu . . . ?” vroeg Joe Jenkins zacht.

De virtuoos opende zijn mond en sloot hem weer geluidloos. Zijn sidderende armen breidden zich plotseling uit, als wilden ze naar deze tonen grijpen, die door de van geuren zware lucht naar beneden sidderden, en bevend zei hij:

„Mijn amati!”

PRACHTIG WERK.

De heer Prince te Driebergen, wiens militaire huisvlijt al zoo dikwijls in foto's door ons werd afgebeeld, is thans bezig, zich verdienstelijk te maken ten opzichte van den brandstoffennood. Had hij reeds vroeger een instrument geconstrueerd om turven te vervaardigen van krantenpapier, bladeren, kamerstof, enz., thans heeft hij een grooten hoop sintels, waarmee de directeur der Zeister gasfabriek geen raad wist, opgekocht en onder zijn handen wordt nu het overvloedige, als waardeloos of alleen voor wegenverharding nuttig beschouwd materiaal, 'n uitstekende brandstof. Door zoeken vindt hij in den grooten hoop nog heel wat onverbrande cokes, donkere, zwarte stukjes. Die worden allereerst door werklui met de hand gezocht. De rest wordt steeds fijner gezeefd en gehord. Het fijnste goedje wordt gebruikt voor de turf-fabricatie en vermengd met geweekt papier enz. Bovendien kan men er wat klei of leem door roeren, desnoods ook wat dennenaalden, en na droging heeft men een uitstekende briket, waarvan de vorm afhangt van het kistje, waarin men heeft geperst. Wij zagen bij den heer Meeuwenberg, bloemist te Zeist, een groot aantal met de hand gemaakte ballen, bestaande uit klei, gruis en dennenaalden, welke prachtige brandstof zijn voor de broeikassen. Overigens is slechts de grove sintel waardeloos. Ook de kleinere stukjes, 'n tweede kwaliteit parelcokes, kan gebrand worden, b.v. door het hout heen. Het houdt dan de kachel aan en geeft een besparing van 1/5. Dat de heer Prince bedankt heeft voor de hem toekomende 7500 K.G. cokes, is zeker wel het beste bewijs, hoe loonend de arbeid is. Bovendien heeft hij nog een 30-tal gezinnen te Zeist en Driebergen alleen tegen betaling der onkosten, geholpen aan wat extra-brandstof voor den winter. Op onze foto ziet men een overzicht van de werkzaamheden op het terrein van de Zeister gasfabriek.

Het woord klonk door den nacht als de half smartelijke, half jubelende toon van een mensch, die na lang, troosteloos zoeken in een diepen woud-nacht voor zijn verloren kind staat. En voor nog Jenkins het verhinderen kon, ijde hij onder de vensters door en rende door de open deur in huis.

De toehoorders in de muziekzaal keerden zich verschrikt en verstoord om, toen de deur krakend openvloog. Ook de speler op het podium keek verbaasd op. In 't volgend oogenblik viel zijn hand slap neer. Het spel brak af.

Met drie sprongen rende Holger Karst op het kleine tooneel. De toehoorders sprongen van hun plaatsen op en staarden buiten zinnen op de scène:

Twee mannen stonden daar, die precies op elkaar geleken. De nieuw-aangekomene rukte den ander viool en stok uit de hand.

„Wie is u?” De heer des huizes was met drie passen het tooneel genaderd.

„Mijnheer de graaf . . . kent u me niet meer?”

De gevraagde keek onthutst van den een naar den ander. Toen zette Karst den stok op de snaren. En nu vloede er van de amati als jubelende hemelsche muziek. Als in zalige liefdes vreugd over het weervinden juichte het door het vertrek . . .

Door den kleinen kring van deze muziekkenners ging een gemurmel. „De meester!” gonsde het van mond tot mond. De gravin stond op en ging met uitgestrekte armen op den speler toe. „Holger Karst . . . ik herken u!” zei ze

zacht. — „En wie is deze man hier?” wendde zich de graaf tot den ander.

„Een kleine spitsboef,” antwoordde in diens plaats Joe Jenkins. „Een, wien juist zijn streek mislukt is. Jawel, mijnheer Ralph Walden . . . u is herkend. Uw plan was niet kwaad: Juffrouw Jungmann, uw bruid, was dwaas genoeg, op uw verzoek in te gaan, toen zij dien nacht de viool voor u stal . . . Ze mag uw verzekeringen geloofd hebben, dat u slechts een kunstenaarsviolet ontbrak, om u op slag tot een der eerste virtuoos van de wereld te maken. Ook de foto, die zij u nog naderhand verschaffen moest, heeft u niet zonder talent nagemaakt —, uw vormomming is inderdaad frapperend. Deze heer was niets anders,” zoo wendde hij zich tot Karst, „als de nachtelijke verschijning, die u dien nacht met angst en schrik geslagen heeft. Want mijnheer Walden was te ongeduldig; hij wachtte op het lichtsignaal uit het venster van zijn verloofde en vertoonde zich in zenuwachtige spanning aan het open raam. Dat juffrouw Jungmann onbedachtzaam bij haar binnendringen in mijnheer Karst's slaapkamer dien nacht den hoofdschakelaar omdraaide, maakte mijnheer Karst geheel confuus, wat wellicht een geluk was, want dit voorval gaf den doorslag: hij is den volgende dag naar mij gekomen. Zoo hebt u beiden de schakels der keten aan elkaar gesmeed, waarmede u zich vastmaakt.

Klaarblijkelijk heeft mijnheer Walden erop gerekend dat mijnheer Karst van zijn amati beroofd, hopeloos en gelaten zijn tournee zou afbreken en hem in zijn plaats roem en rijkdom zou laten oogsten. En nu mijnheer Walden . . .”, hij haalde zijn horloge tevoorschijn, „neemt u den trein, die binnen drie kwartier van het station gaat en ga de wijde

wereld in om wellicht nog op eerlijke manier de carrière te maken, die op oneerlijke wijze mislukt is. En wanneer u het goed vindt, mijnheer de graaf, dan zal onze heer Karst — de werkelijke Holger Karst — thans het onderbroken concert voortzetten.”

VI. HET HUIS IN DE SCHADUW.

Eindelijk!”

De man, die sedert bijna twee uren voor de deur van het huis in de Avenue Wagram gestaan had, haalde diep adem en trad op den heer toe, die uit het donker van den nacht was tevoorschijn gekomen en het huis was binnengegaan.

„Heb ik de eer met Mr. Joe Jenkins?”

De aangesprokene drukte op den knop van een zaklantaarn en een helle lichtstraal vloede over de gestalte van den wachtende. De detective scheen door het onderzoek bevredigd te zijn, want hij vroeg: „Wat is er van Uw dienst?”

„Iets zeer gewichtigs, Mr. Jenkins! Wilt u mij toestaan een oogenblik mee in uw woning te komen?”

„Komt U!”

De detective opende de lift, drukte op den knop en een minuut later betraden beiden de woning op de tweede verdieping.

„Ik ben blij, U nog getroffen te hebben, Mr. Jenkins”, begon de nachtelijke bezoeker. „En wanneer ik

van twee tot vier uur 's nachts voor uw deur gewacht heb, dan zal dit alleen u wel reeds genoeg zeggen. Het is inderdaad een raadselachtig geval, dat mij tot U voert, en wanneer ik eraan denk, dan ril ik nu nog over al mijn ledematen.”

„Een oogenblik,” onderbrak hem de detective. „Zooals ik zie is u sinds heden namiddag — juist gezegd sedert gisteren namiddag vier uur onderweg. U hebt na dien tijd slechts voor een oogenblik weer uw woning opgezocht, hebt geen licht gemaakt en bent na ongeveer vijf minuten weer weggegaan.”

De bezoeker vloog met een sprong overeind en staarde den detective aan, die hem met een rustig lachje aankeek.

„Geen reden om U op te winden,” ging deze voort. „De zaak is hoogst eenvoudig. De spetters, die uw broek tot aan de knieën toe bedekken, bewijzen mij, dat U bij regenweer onderweg waart. Nu, de regen heeft heden om vier uur opgehouden. Uw schoenen daarentegen zijn schoon, een teeken, dat U ondertusschen thuis was en van schoenen verwisseld hebt. Ook zie ik, dat aan Uw linker broekspijp de vlekken voor een deel zijn afgeborsteld, terwijl het rechter been vol spetters zit. Een bewijs, dat u in uw kamer niet eerst licht gemaakt hebt, dat U zich in de grootste haast hebt afgeborsteld en het huis weder direct verlaten hebt.”

„Inderdaad, Mr. Jenkins,” antwoordde de bezoeker. „Het is waarlijk, zooals U zegt.”

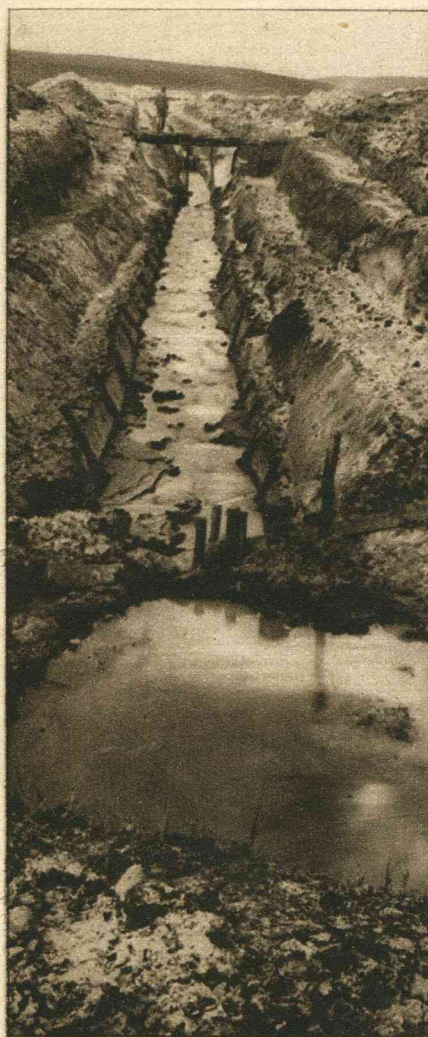
(Wordt vervolgd.)

BRUINKOOL-ONTGINNING OP GROOTE SCHAAL.

Even voor het afdrucken van ons nummer ontvingen wij de op deze pagina gereproduceerde foto's van de bruinkool-ontginning in Zuid-Limburg. Hoewel wij reeds op pag. 4 van dit nummer een tweetal interessante afbeeldingen gaven van de exploitatie van bruinkool, vonden wij de zoo juist ontvangen foto's toch te belangrijk, om ze niet op te nemen. De twee foto's hierboven werden genomen op het concessieveld „Energie” van de maatschappij „Bergerode”, gelegen tusschen Sittard en Heerlen. Dit veld zal op groote schaal worden ontgonnen. Het bevat, die van steenkool, en ze bestaat eveneens uit bonken, stukken en gruis.

volgens globale berekening, zes miljoen ton, dus zeshonderdduizend wagons van 10.000 K.G. bruinkool. Indien door onvoorziene omstandigheden geen vertraging ontstaat bij het bouwen der ontginningsinstallatie of van den aansluitingspoorweg naar de mijn „Hendrik”, waar een spoorwegemplacement is, zal men begin October in vele huisgezinnen deze brandstof reeds kunnen stoken. Links: De ontginning. De bruinkool is losgewerkt en wordt op kipkarren geladen tot het vervoer naar het verzendstation. Rechts: De formatie van bruinkool is geheel gelijk aan

BRUINKOOL-ONTGINNING OP GROOTE SCHAAL.

Links: Op het veld der maatschappij „Carisborg”. Het droogleggen van het terrein. (Zie ook de foto's op pag. 4). Midden: Het geheele enorme concessieveld „Energie” was een moeras, dat men door uitgravingen en afwateringen heeft drooggelegd. Van dit geweldige werk geeft onze foto het afwateringskanaal, met op den voorgrond een natuurlijke bron. Rechts: Op het terrein der maatschappij „Carisborg”. Het afgraven van den bovengrond om de bruinkoollaag bloot te leggen.

HET TUIFFEEST LODEWIJK XV TE LAREN.

In den tuin van het Hotel Hamdorf te Laren had gisteravond een tuiffeest plaats onder leiding van den heer Ko Breman en professor Treub. De dansen waren ingestudeerd onder leiding van den bekenden Amsterdamschen dansleeraar James Meyer. Links: Een groep der feestvierenden in hun achttiende-eeuwsche pakjes. Rechts: Een hoekje van het à giorno verlichte plankier.